

PRZYCZYŚĆ (13) *vb pf*

inf przyczyść (8). $\diamond$ *praet* 3 *sg m* przyczedł [w tym zapis: przyczetł (1)] (2). $\diamond$ *con* 3 *sg m* by przyczedł (1). $\diamond$ *pass inf* przyczyść się (2).

Sł stp, *Cn brak*, *Linde XVI w.* (cztery z niżej notowanych przykładów).

1. Wyrazić o kimś a. o czymś swoje zdanie, przypisać [komu, czemu; w tym: co (9)] (10) : A kthemu/ iż W.M. Pan Bog ozdobił takim baczeniem/ y poczęści y naukami/ co tho W.W. każdy bez pochlebstwa przyczyść może. *RejZwierc* 240, 119; *SZczęśliwy*/ komu nie przyczetł pan wady/ Ani fye żadný w nim domácał zdrády. *KochPs* 44.

Ze zdaniem dopełnieniowym [zawsze z zapowiednikiem: to; iż (1), aby (1), zaimek względny (1)] (3): Przetho zda mi fie że tego nie może żaden przyczyść niepowfcięgliwym/ áby z niewiádomości grzeżyli. *GórnDworz* Ff5; *RejPos* 334v; *RejZwierc* 240v; [*LubWiryd* 38].

Zwroty: [»sobie przyczyść«: Bo wierz mi, kto sie temi żádelki ziela tego – to jest Doświádczenia nie sparzy w serce swoje, záprawdę takowy nie może sobie tego słusznie przywłaszczyć á przyczyść, áby żył w łasce Bożej *LubWiryd* 38.]

»własnie, [słusznie] przyczyść« (1): ACz to mam własnie przyczyść Włochowi chytremu/ Iż ten ná wielu rzeczach dofyć czyni fwemu/ Ochędoftwem/ miernością/ poftawką y łowki *RejZwierc* 240v; [*LubWiryd* 38].

[*Szereg*: »przywłaszczyć a przyczyść«: *LubWiryd* 38 *cf* »sobie przyczyść«.]

a. Wyrazić przekonanie, że ktoś a. coś jest sprawcą lub przyczyną czegoś (4) : czo iáśnie widzimy w flepych/ w chromych/ w włomnych: iż chociaż by fie takowa włomność przyrodzeniu przyczyść mogła/ á wżákoż káżdego to boli gdy co takiego widzi w łobie *GórnDworz* Ee8v; *RejZwierc* [193]; [ukazuje szalonę existens in lacrimis kiedy X. krakowski wyliczając victorias krola stare^{go} ojcewi twe^{mu} a me^{mu} [...] stryjewi przyczedł porażkę u Starodubu *ListyPol* II 1548/63; Naprzód co się dotycze wojny i nam jej nikt przyczyść nie może, tem kształtem jako teraz idzie *ListyZygmAug* 1565/483; *DiarPos* 33].

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: to (1); iż] (2): Aby moiey młodości kto nie przyczedł potym/ Iżem záłzedł dáleko s tobą mowiąc o tym. *RejWiz* 43; *SZczęściu* tho Wálzey Krolewfkiey Miłości przyczyść fie musi Naiáfnieyfzy/ á Miłościwy Krolu/ iż zá żadnego Polkiego krolá thák wiele vczonych ludzi w Polfcze nie było/ iáko zá pánowánia W.K.M. *GórnDworz* A2; [Przytem osoblwej łasce boskiej to przyczyść i Jego świętą miłość z tego wielce chwalić musimy, iż pień który na wielkiej zawadzie do wszego dobrego rzeczypospolitej na drodze długo zalegszy leżał, ten teraz z tej drogi zrażon i zepchnion *ListyZygmAug* 1562/409].

2. Poczytać, uznać za coś [komu co za co = jako co] (3) : áż Phines káptan dwoie rázem przebił mieczem do ziemie/ toż mu to Pan Bog zá bárzo wdzięczny vczynek przyczedł *RejZwierc* 46v.

Zwroty: »słusznie przyczyść« (1): A thego mi zda mi fie zá pochlebstwo żaden słufznie przyczyść nie będzie mógł/ gdyż mię s tego dobrze wyfwiádfzyć mogą ci co fie temu lepiej niżli ia przypátrzyli *RejZwierc* A2.

»za złe przyczyść« (1): A wżákoż grzech á spráwá żywotá swowolnego/ thák smákuie człowiekowi złościwemu/ [...] iż chociay on widzi iż to wżyfcy ludzie baczą/ á wżyfcy themu rozumieią/ á wždy on łobie przedlię tułzy/ iż iemu tego nikt zá złe przyczyść nie ma áni może *RejPos* 66v.

Synonimy: **1.** przypisać, uznać; **2.** policzyć, przysądzić.

Formacje współrdzenne cf CZYŚĆ.

Cf **PRZYĆCION**

LW